

מועדים התשס"א כרטיסי ברכה לראש השנה

FESTIVAL STAMPS
(5761)-2000
JEWISH NEW YEAR CARDS

625 ■ 9/2000 ■ אלול התש"ס

רשות הדואר
ISRAEL POSTAL AUTHORITY
השירות הבולאי PHILATELIC SERVICE

תיאור הבולים

שלושת כרטיסי הברכה הנראים בבולים נוצרו בתחילת המאה ה-20 בפולין, גרמניה וארצות-הברית על-ידי אמנים לא ידועים. הכרטיסים מאוסף חיים שטייר, חיפה.

בול בערך נקוב 1.20 ש"ח
ילד כורע ליד ילדה ומגיש לה מתנה.

בול בערך נקוב 1.90 ש"ח
נערה אוחזת בדגל ה"כחול לבן" הציוני, כביטוי לחלום הציוני בגולה.

בול בערך נקוב 2.30 ש"ח
בחור מגיש לנערה זר פרחים בצירוף ברכה לשנה החדשה.

חיים שטייר

נולד בחיפה בשנת 1941. בעל סטודיו לעיצוב גרפי בחיפה. מעצב קטלוגים ופרסומים עבור מוזיאונים בולטים בארץ, וכמו כן אלבומים עבור הוצאות ספרים. השתתף בתערוכות בארץ ובעולם וזכה בלמעלה מ-20 פרסים. מרצה בכיר במכללת ויצ"ו בחיפה, במחלקה לעיצוב גרפי ותקשורת חזותית ובמכללת הגליל המערבי. מרצה בחוג למוזיאולוגיה באוניברסיטת חיפה. אספן של גלויות, כרזות ושנות טובות שהוצגו בתערוכות שונות.

מ יד שנה בשנה נשלחים ברחבי העולם היהודי כרטיסי ברכה לראש השנה, שבארץ ידועים יותר בכינוי "שנות טובות". בניגוד לדעה הרווחת כי מקורו של מנהג זה בכרטיסי הברכה לראש השנה הנוצרי, שנפוצו באירופה ובארה"ב למן המאה ה-19, מדובר במנהג יהודי בן מאות שנים. כבר במאה ה-14 המליצו רבנים בגרמניה כי בפרוס חודש אלול צריך אדם לאחל לחברו במכתב "תיכתב ותחתם לאלתר לחיים". בני אשכנז תלו עניין זה במקור תלמודי ידוע המציין כי "שלושה ספרים נפתחים בראש השנה" ובהם נכתב ונחתם גזר-דין של הבריות על-פי מעשיהן ותכונותיהן (מסכת ראש השנה, טז ע"ב). מנהג יהודי-גרמני זה קיבל את תפוצתו הרחבה רק לאחר המצאת גלויות-הדואר בווינה בשנת 1869. המצאה זו זכתה להצלחה כבירה, ובתוך שנים מספר נוספו לגלויות הפשוטות תמונות שמשכו קהל לצורך יותר ויותר גלויות, ובהן הופיעו נושאים מוכרים ואהובים.

ת קופת השיא של הגלויה המצוירת, המכונה בספרות "שגעון גלויות הדואר" (1898-1918), היא גם תקופת הפריחה של כרטיסי הברכה היהודיים לראש השנה באירופה ובארה"ב. בשנים אלה נדפסו הכרטיסים בצורת גלויות מצוירות בשלושה מרכזים ראשיים: גרמניה, פולין וארה"ב (בעיקר ניו-יורק). בכרטיסים מגרמניה מצוירים לעתים קרובות נושאים מקראיים, כמו מתן תורה או עקידת יצחק, שהיו אהובים גם בחברה הכללית. לעומת זאת, היצרנים היהודים בוורשה העדיפו לתאר בכרטיסיהם את ההווה הדתי של יהדות מזרח-אירופה. התמונות צולמו בד"כ בתאטרליות רבה בסטודיו והדמויות היו שחקנים חובבים, אך בכל זאת הן משמרות מראות ומנהגים שנעלמו מן העולם לאחר השואה. עם ההגירה של יהודי מזרח-אירופה לארה"ב בראשית המאה קיבל מנהג זה תאוצה רבה. לצד כרטיסי ברכה צבעוניים ומהודרים שהבליטו את אמריקה כמולדת החדשה שפתחה את שעריה בפני המהגרים היהודים, הדגישו כרטיסים רבים את רעיונות הציונות ומראות ארץ-ישראל.

ד"ר שלום צבר
האוניברסיטה העברית בירושלים

מעצב הבולים: חיים שטייר

STAMPS DESIGNER: HAYIM SHAYER

Festival Stamps (5761) 2000 - Jewish New Year Cards

Every year hundreds of thousands Jewish New Year cards are mailed throughout the Jewish world. Contrary to a widely held opinion, the origin of this custom predates by centuries the Christian New Year cards, which have been so popular in Europe and the United States since the 19th Century. In fact, already in 14th Century Germany, rabbis recommended that letters sent during the month of Elul should open with the blessing "May you be inscribed and sealed for a good year". The German rabbis based this practice on a familiar Talmudic dictum in tractate Rosh ha-Shanah 16b concerning the "setting down" of one's fate in one of the three Heavenly books that are opened on the Jewish New Year. The German-Jewish custom reached widespread popularity, however, only with the invention in Vienna, 1869 of the postal card. This invention won immediate success and within a few years the plain cards were enriched by illustrations, which attracted the public to buy more and more cards, illustrated with beloved and familiar topics.

The high period of the illustrated postcard, called in the literature "The Postal Card Craze" (1898-1918), marks also the flourishing of the Jewish New Year card in Europe and the U.S. The cards printed during these years were produced in three major centers: Germany, Poland, and the U.S. (chiefly in New York). The German cards are frequently illustrated with biblical themes, such as the Giving of the Law or the Binding of Isaac, which were popular also among the general society. The makers of the Jewish cards in Warsaw on the other hand preferred to depict the religious life of Eastern European Jewry. Though the images on their cards were often theatrically staged in a studio with amateur actors, they preserve the views and customs lost in the Holocaust. The mass immigration of the Jews from Eastern Europe to the United States in the first decades of the 20th Century gave a new boost to the production of the cards. The colorful and elaborate new cards frequently depicted America as the new homeland, widely opening her arms to the new immigrants. At the same time other American cards emphasized the Zionist ideology and depicted contemporary views of Eretz Israel.

Dr. Shalom Sabar

Dept. of Jewish and Comparative Folklore and Art History, The Hebrew University of Jerusalem

**חותמת
אירוע
להופעת
הבול
SPECIAL
CANCELLATION**

Description of the Stamps

The three Jewish New Year cards that are depicted on the Festivals 2000 stamps are dated from the turn of the 20th Century and are from Poland, Germany and the United States. The cards are part of the collection of Hayim Shtayer, Haifa.

NIS 1.20 - Boy kneeling by girl and giving her a gift.

NIS 1.90 - Young girl holding the Zionist "Blue and White Flag" - expressing the Zionist dream.

NIS 2.30 - Young man presenting girl with flowers and New Year greetings.

Hayim Shtayer was born in Haifa in 1941 and studied at the Avni Institute of Art, Tel Aviv. He owns a graphic design studio in Haifa and designs catalogs and advertisements for museums and commemorative books for publishing houses. Mr. Shtayer has won over 20 national and international awards and prizes. He also has participated in various national and international exhibitions. He teaches at the Canadian Haddasa-Wizo College of Design in Haifa, at the Western Galilee College, Graphic Design Dept. and he lectures to the Museology class at the University of Haifa. Hayim Shtayer collects posters, postcards and greetings cards, which have been exhibited at a number of different museums.

Festival Stamps (5761) 2000 - Jewish New Year Cards

Emission: September 2000
Designer: Hayim Shtayer
Stamp Size: 25.7 mm x 40 mm
Plate no.: 415, 416, 417
Sheet of 15 stamps, Tabs: 5
Printers: E. Lewin-Epstein Ltd.
Method of printing: Offset

Fetes Juives (5761) 2000 - Bonne Année

Emission: Septembre 2000
Dessinateur: Hayim Shtayer
Format de timbre: 25.7 mm x 40 mm
No. de planche.: 415, 416, 417
Feuille de 15 timbres, Bandelettes: 5
Imprimerie: E. Lewin-Epstein Ltd.
Mode d'impression: Offset

Fiestas Judias (5761) 2000 - Feliz Año Nuevo

Emission: Septiembre de 2000
Dibujante: Hayim Shtayer
Tamaño de sello: 25.7 mm x 40 mm
No. de plancha.: 415, 416, 417
Pliego de 15 sellos, Bandeletas: 5
Imprenta: E. Lewin-Epstein Ltd.
Sistema de impresion: Offset

השירות הבולאי - טל: 03-5123933
שדרות ירושלים 12, תל אביב-יפו 68021
The Israel Philatelic Service - Tel: 972-3-5123933
12 Sderot Yerushalayim, 68021, Tel Aviv-Yafo